

1948: verkiezingen op 7 juli

Welke symboliek herken je in de affiches van het Voorlopig Katholiek Comité van Actie en de ARP? Leg uit hoe je deze symboliek kunt interpreteren in de tijdsgeest van 1948.

Politieke verhoudingen in 1948

Nederlands-Indië was bijna failliet. Dit had grote gevolgen voor de Nederlandse economie. De [KVP](#) wilde ingrijpen. Coalitiegenoot [PvdA](#), eigenlijk een vredesgezinde partij, stemde in met de eerste 'politieonele actie' in juli 1947. De Indonesiërs noemden het 'de eerste agressie'. Nederland zond veel militairen naar Nederlands-Indië om de orde te herstellen en bedrijven in te nemen. Uiteindelijk wilde het rooms-rode kabinet Nederlands-Indië toch meer zelfstandigheid geven. We konden de soldaten die in Nederlands-Indië zaten ook goed gebruiken bij de wederopbouw in Nederland. Misschien speelde dit mee bij de beslissing van het kabinet. In 1948 werden daarom verkiezingen georganiseerd, om ervoor te zorgen dat Nederlands-Indië onafhankelijk verklaard kon worden. Hiervoor was namelijk een grondwetswijziging nodig. Een grondwetswijziging kan alleen worden doorgevoerd als een nieuw gekozen Tweede Kamer daar opnieuw mee instemt. Dat staat in artikel 203 van de Grondwet.

De kwestie Nederlands-Indië zorgde voor een scheuring in de KVP. Welter van de KVP richtte het Voorlopig Katholiek Comité van Actie op. In december 1948 zou dit Comité opgaan in de [Katholieke Nationale Partij](#). Welter vond eenheid van het Nederlandse rijk ontzettend belangrijk. Nederlands-Indië hoorde daar volgens hem bij. Op zijn verkiezingsposter zie je daarom een kruis (katholiek) en de nationale kroon (eenheid).

Niet alleen Welter was voor het behouden van Nederlands-Indië als kolonie. Ook de Partij van de Vrijheid ([PvdV](#)) - die inmiddels op was gegaan in de [VVD](#) - en de [ARP](#) deelden Welters mening.

Op het verkiezingsaffiche van de ARP werd opgeroepen om "van Indië geen chaotische republiek, maar een rechtsstaat" te maken. Het was een lastige klus voor de rooms-roden om andere partijen te overtuigen om voor de grondwetswijziging te stemmen. Om de Indonesische kwestie op te lossen werd de [CHU](#) en de VVD beloofd dat ze een goede kans hadden om in de regering te komen. Regeringsdeelname dus, als ruil voor hun steun. De CHU was één van de eerste partijen die aangaf voor de grondwetswijziging te stemmen "omdat mensen van deze kwestie af willen".

Verkiezingen in 1948

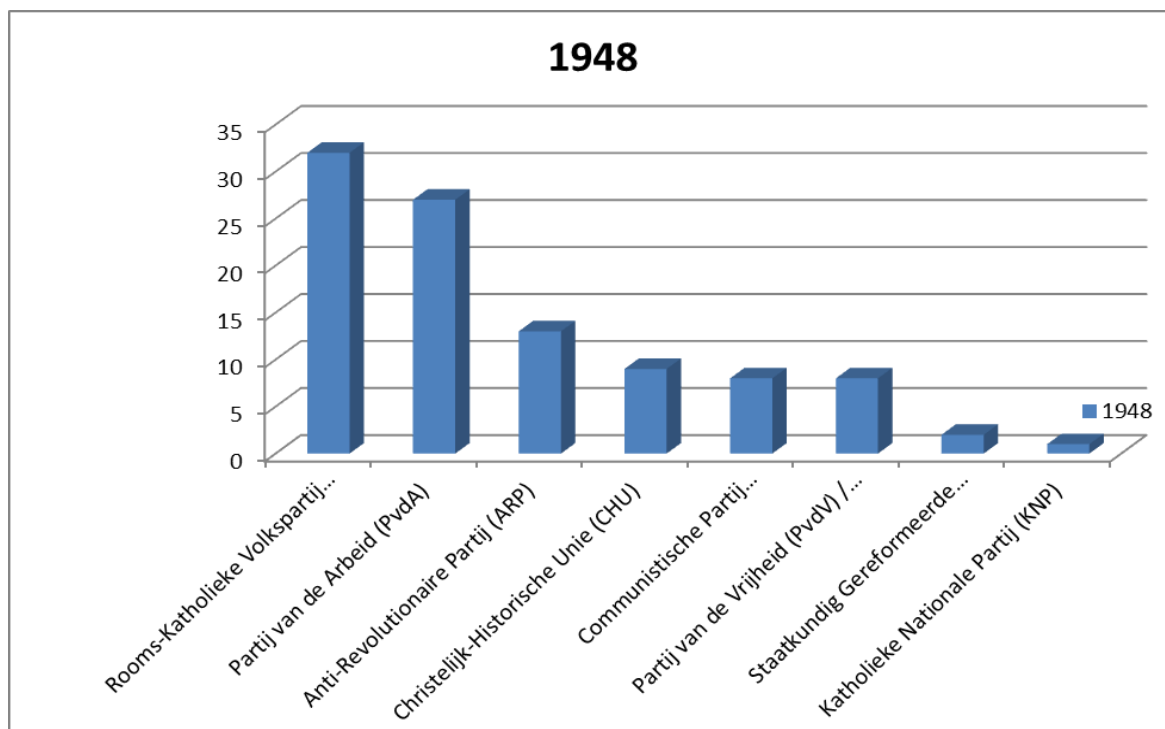
De [CPN](#) die in 1946 nog zetels had gewonnen, verloor nu twee zetels. De partij zocht meer aansluiting bij de communisten van de Sovjet-Unie en gaf steun aan de nationalist in Nederlands-Indië. Door deze standpunten kwam de CPN een beetje alleen te staan. Zeker in de context van de Koude Oorlog die ontstond, keerden alle politieke partijen zich tegen de CPN, omdat Nederland "geen Russische kolonie moest worden". Het affiche van de Anti Revolutionairen (ARP) beeldde deze angst mooi uit. De hamer en de sikkel moeten worden tegengehouden: "Versterk die dijk!".

De KVP en de PvdA wilden allebei als sociale partij bekend staan. De PvdA schoof Drees daarom erg naar voren in de campagne. 'Vadertje Drees' was geliefd omdat hij enkele ouderdomsvoorzieningen had ingevoerd. De KVP stelde als tegenreactie voor om kinderbijslag in te gaan voeren. De KVP en de PvdA zaten in elkaars vaarwater. De PvdA verloor hierdoor twee Kamerzetels.

Wist je dat:

- ... na deze verkiezingen voor het eerst de functie van staatssecretaris werd ingevoerd?
- ... Drees (PvdA) de premier van het kabinet werd, terwijl de PvdA niet de meeste stemmen had gehaald?

Dit leidde tot het kabinet Drees-van Schaik, ook wel Drees I genoemd (KVP, PvdA, CHU, VVD, totaal 76 zetels).